Advies

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen
Operationeel doel	1.1.2.17	Meer doen met informatie, betere raadsvoorstellen en kijken naar de kwaliteit van de democratie

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. vaststelling Texelse aanpak voor burgerparticipatie
2. Een voorbereidingsbudget beschikbaar te stellen van € 25.000 voor de implementatie
3. Beschikbaar stellen van € 114.000 voor de invulling van een coördinator Burgerparticipatie voor een periode van twee jaar.

Toelichting

Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken. Vanuit een interne kwaliteitsgroep en met raad en commissieleden is gekomen tot een gezamenlijke aanpak. Deze is uitgewerkt in de “Texelse aanpak voor burgerparticipatie”. Een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd waar voor alle partners ieders rol en betrokkenheid inzichtelijk is. Een aanpak die zowel duidelijkheid biedt aan inwoners, gemeenteraad, college en ambtenaren. Voor implementatie van deze aanpak en het uitvoeren van deze verbeterslag organisatie breed wordt voor een periode van twee jaar een coördinator Participatie aangesteld voor 24 uur per week.

Consequenties

Financieel	☑ Ja ☐ Nee	Majeure risico’s	☐ Ja ☑ Nee
Personeel/Organisatie	☑ Ja ☐ Nee	Beheer	☐ Ja ☑ Nee
Juridisch	☐ Ja ☑ Nee	Belanghebbenden	☑ Ja ☐ Nee
Beleid	☑ Ja ☐ Nee	Structuurvisie	☐ Ja ☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja ☑ Nee	Regie	
Deregulering	☐ Ja ☑ Nee	**Zaaknummer**	3099282

Bijlagen

1. Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Samenvatting

Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken. Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Bijna bij elk onderwerp of project worden inwoners, ondernemers of andere relevante partijen betrokken. Dat is een logische ontwikkeling, want de samenleving wil, heeft en krijgt steeds meer invloed. Steeds vaker wordt de overheid ook verplicht om te participeren, kijk bijvoorbeeld naar de nieuwe Omgevingswet. Vanuit de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie is behoefte aan meer duidelijkheid over de aanpak en keuzes van participatie: wanneer wel of niet participeren, wat zijn verschillende rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen van raadsleden, ambtenaren en inwoners. Vanuit een brede interne kwaliteitsgroep en verschillende sessies met raad en commissieleden is gekomen tot ’gezamenlijke aanpak’. Deze is uitgewerkt in de ‘Texelse aanpak voor burgerparticipatie’. De Texelse aanpak voor burgerparticipatie biedt een werkwijze die ondersteunt bij het bepalen van de intensiteit van een participatieroute en biedt handvatten voor een vaste aanpak voor de opzet en uitvoering van een participatietraject.

Het is een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd. Voor alle partners wordt ieders eigen rol en betrokkenheid inzichtelijk. Per project, onderwerp of initiatief kan de Texelse participatie aanpak worden doorlopen. De uitkomst van de aanpak is openbaar. Hiermee biedt deze eenduidige aanpak zowel duidelijkheid aan inwoners, gemeenteraad, college en ambtenaren.

Na vaststelling van deze werkwijze wordt de implementatie binnen de organisatie opgepakt. Hiervoor wordt een uitvoeringsplan gemaakt waarin o.a. wordt opgenomen op welke manier de uitkomsten van de Texelse participatie aanpak openbaar gemaakt worden en welke participatie-/communicatieinstrumenten ingezet kunnen worden. Zo is het voor iedereen transparant welke afweging er is gemaakt op het gebied van burgerparticipatie. Ook wanneer voor een participatietraject is gekozen, moet het voor iedereen mogelijk zijn om de aanpak en uitkomsten van het participatietraject te kunnen volgen. Hiervoor wordt o.a. het online participatieplatform Texel Spreekt ingezet. Volgens het principe ‘leren door te doen’ gaan we direct aan de slag met deze werkwijze. Te beginnen met de implementatie in de organisatie. Na 1 jaar volgt een terugkoppeling en evaluatie aan de raad. Bij de perspectiefnota 2024 volgt een structureel voorstel, gebaseerd op de uitkomsten van de evaluatie.

Voor de implementatie van deze aanpak en het uitvoeren van deze verbeterslag in de organisatie wordt voor een periode van twee jaar een coördinator Participatie aangesteld voor 24 uur per week.

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Argumenten tot advies

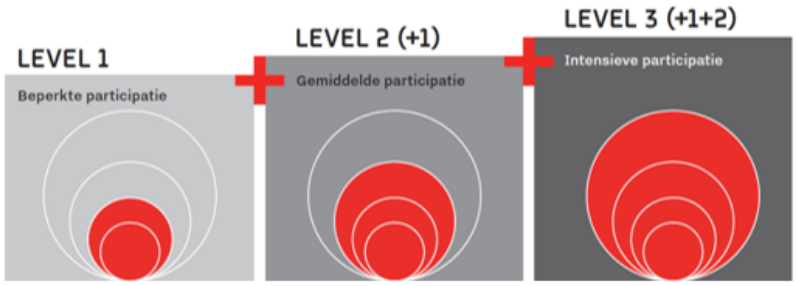
Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Het wordt regelmatig bij diverse situaties toegepast. We zien echter dat onze participatie-/samenwerkingsaanpakken nogal verschillen en dat betrokken partijen niet goed weten wat ervan elkaar verwacht mag worden. Daarnaast wordt het belang van participatie steeds groter. Dit komt enerzijds door verwachtingen vanuit de samenleving, anderzijds ook door ontwikkelingen vanuit de Rijksoverheid, waarbij voor nieuwe regels en wetten meer aandacht voor participatie wordt gevraagd. De Omgevingswet is hier een actueel voorbeeld van.

Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken. Hiervoor is de Texelse aanpak voor burgerparticipatie opgesteld. In deze aanpak is vanuit een praktische insteek een vaste werkwijze van participatie vastgelegd waar voor alle partners ieders rol en betrokkenheid inzichtelijk is.

Wat houdt de Texelse aanpak voor burgerparticipatie in?
De Texelse aanpak voor burgerparticipatie bestaat uit twee onderdelen:

1. Bepalen van de participatieroute
2. Invulling van het participatietraject

Het eerste deel geeft duidelijkheid over de mate van participatie die nodig/wenselijk is voor het betreffende project of onderwerp. Wordt het een groot of een beperkt participatietraject? Hoeveel impact heeft het project of onderwerp op de omgeving? Over het algemeen geldt; meer impact leidt tot meer participatie. Ook wordt duidelijk wat dit vervolgens betekent voor de verantwoordelijkheden van verschillende betrokkenen voor de terugkoppeling en verslaglegging.
Bij de meeste gemeenten komt het er op neer dat voor zo'n 15% van de gemeentelijke projecten een gemiddeld participatietraject wordt uitgevoerd. Voor 5% geldt een intensief participatietraject. Voorbeelden zijn de omgevingsvisie en het Toeristisch Toekomstplan Texel.

Spelers			
Ambtenaar en college	Ambtenaar maakt participatieplan voor opgave. Geen rol voor college	Ambtenaar maakt participatieplan en stemt af met college	Ambtenaar betrekt college & raad bij maken participatieplan
Raad	Geen rol voor raad	Raad informeren	Raad kaders mee laten bepalen voor proces en inhoud.
Bewoners	Zijn direct betrokkenen: worden geïnformeerd en delen vragen/ meningen/zorgen	Zijn direct betrokkenen en belanghebbenden: mogen meedenken	Zijn direct betrokkenen, belanghebbenden en brede omgeving: morgen meewerken
Verdeling van opgaven	80%	15%	5%

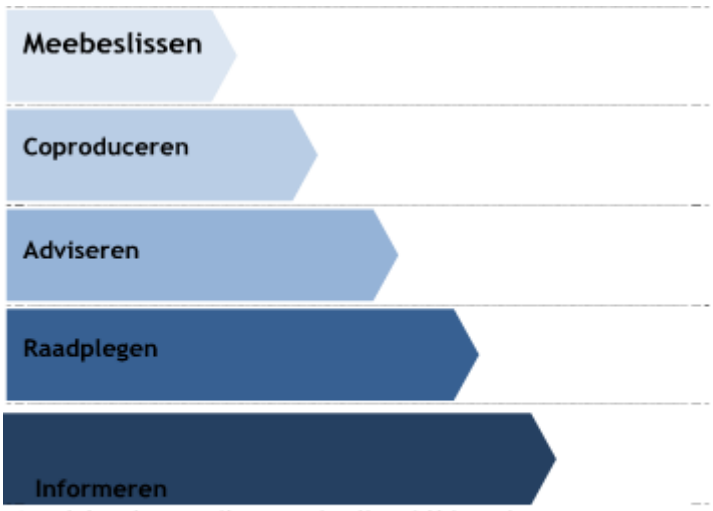
Het tweede deel van de Texelse aanpak voor burgerparticipatie biedt een methode voor de opzet en uitvoering van een participatietraject. Met behulp van vier stappen (participatiechecklist) wordt een participatieplan gemaakt, waarin duidelijk wordt wat het doel is van het participatie, waarover (welk onderwerp) in gesprek wordt gegaan, met wie in gesprek wordt gegaan en in welke vorm/welke

communicatie- of participatiemiddelen worden ingezet. In de basis is een participatietraject een gesprek dat je voert met verschillende groepen uit de gemeenschap. Afhankelijk van de intensiteit is het participatieplan beperkt of meer uitgebreid. De uitkomst van de participatie aanpak is altijd openbaar.

Participatiedoel
In de basis is een participatietraject een gesprek dat je voert met verschillende groepen uit de gemeenschap. De uitkomsten van dit gesprek is nodig voor bijvoorbeeld nieuw beleid, een goed ruimtelijk initiatief, een richting voor de toekomst of een beter ingerichte straat. De eerste stap van dit traject is om te bepalen is wat je wilt bereiken met de participatie. Waarom ga je in gesprek? Als het participatiedoel is om ideeën op te halen om vuurwerkoverlast te voorkomen, ligt een inventariserend gesprek voor de hand. Als het participatiedoel is om eigenaarschap te stimuleren, dan kan je bijvoorbeeld een gesprek organiseren waarin we met de publieksgroepen samen oplossingen ontwikkelen, een vorm van co-creëren. Daarnaast is het bepalend hoeveel **ruimte er is voor de inbreng** van de deelnemers. Het kan zijn dat de beschikbare ruimte beperkt is door politieke factoren of tijdgebrek. Als van te voren al duidelijk is dat er met de ideeën of adviezen weinig zal gebeuren dan heeft het geen nut om met participatie te beginnen. Sterker nog, dan vergroot je de kans op weerstand.

De participatiedoelen kunnen we verbinden met de participatietrap. Waarbij rekening houdend met de mogelijkheden en kaders/grenzen die er zijn.

- **Bewustwording:** We willen dat ons publiek zich bewust is van een vraagstuk. Dit vraagt om goede en heldere communicatie. Dat is de trede **Informeren** op de participatieladder.
- **Kwaliteit:** We willen de inhoud van het project/beleid verbeteren. Dat kan door expertise en ervaringen op te halen bij publieksgroepen. Dat kan via de tredes **raadplegen** of **adviseren** op de participatieladder.
- **Begrip**: We willen elkaars standpunten kennen en begrijpen en rekening houden met elkaar. Dat kan via de tredes **adviseren**, **coproduceren** of **meebeslissen**.
- **Eigenaarschap**: We willen actief burgerschap stimuleren. Dat kan door samen met publieksgroepen aan het werk te gaan. Dat kan via de tredes **coproduceren** en **meebeslissen.**
- **Democratisch proces** werkt alleen als publieksgroepen de ruimte krijgen zelf aan de slag te gaan (binnen gestelde kaders) en daarna te kunnen kiezen. Dat kan via de tredes **coproduceren** en **meebeslissen.**

Participatietrap die we gebruiken bij bepalen van participatieruimte

Coördinator participatie
Om tot een organisatie brede verbeterslag/ontwikkeling te komen is het noodzakelijk om een participatiecoördinator aan te stellen. De participatiecoördinator houdt overzicht (organisatie breed) over de participatie-aanpak en projecten binnen de organisatie. Hij/zij is aanspreekpunt en spil binnen de organisatie voor participatieprojecten, ondersteunt bij nieuwe projecten, verzamelt kennis en draagt deze uit, zorgt voor ontwikkeling en sturing vanuit een organisatie brede visie. De coördinator houdt het onderwerp Burgerparticipatie actief onder de aandacht, zowel binnen als buiten de organisatie. Bij zowel management, beleidmakers, projectleiders, het college als de gemeenteraad staat het onderwerp met enige regelmaat op de agenda.
Na vaststelling in de raad volgt een periode van implementatie in de organisatie, gecombineerd met trainingen en aanpassingen van gemeentelijke formats.

Alternatieven

- Het alternatief van de Texelse aanpak van burgerparticipatie is dat de huidige situatie blijft bestaan. We blijven met inwoners participeren maar er wordt geen organisatie brede aanpak en ontwikkeling in gang gezet

Consequenties van het advies

- **Financieel**

In de programmabegroting 2021 is al aangekondigd dat het college met een plan komt voor burgerparticipatie met daarbij een voorstel voor financiering.

Kosten		
Incidenteel (twee jaar)	Voor het jaar 2021/ 2022	€ 114.0000 + 25.000

Dekking: algemene reserve

- **Personele/Organisatorische consequenties**
  Ja, voor periode van 2 jaar

- **Beleidsmatige consequenties**
  Binnen het projectmatig werken zal de Texelse aanpak voor participatie worden opgenomen. Medewerkers krijgen training in het werken met deze aanpak en worden ondersteund in de uitvoering. Uiteindelijk zal de Texelse aanpak voor participatie een vast onderdeel worden van de reguliere aanpak van het werk.

Belanghebbenden

- **Dorpscommissie(s)**

- **Externe belanghebbende(n)**
  Raad, inwoners, stakeholders, maatschappelijke organisaties

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

In het samenwerkingsakkoord ‘Samen Zelfstandig’ staat verwoord: ‘De rol van de gemeente verandert. De gemeente kan en hoeft niet alles zelf te bedenken en uit te voeren. De gemeente moet soms het voortouw nemen en de regie houden maar moet vooral anderen de ruimte geven bij het maken van plannen. De gemeente kan mensen aan tafel brengen, initiatieven omarmen en daar waar mogelijk faciliteren. We willen bewoners die sterk betrokken zijn bij plannen en beleidsvorming’.

Dit sluit aan bij de communicatievisie ’Van vertellen naar in gesprek’ (2017):
Deze veranderingen vragen een gemeente die aansluit bij acties en initiatieven van inwoners, die gebruikmaakt van ‘Burgerkracht’, die duidelijk maakt waar ze voor staat, die informatie (ongevraagd) publiceert en het gesprek hanteert als centrale communicatiestijl. Kortom: een gemeente die faciliterend is in plaats van sturend, en partner is in het maatschappelijk gesprek (..).

Daarnaast wordt het belang van participatie steeds groter. Dit komt enerzijds door verwachtingen vanuit de samenleving, anderzijds ook door ontwikkelingen vanuit de Rijksoverheid, waarbij voor nieuwe regels, wetten meer aandacht voor participatie wordt gevraagd. De Omgevingswet is hier een actueel voorbeeld van.

De gemeente vindt het belangrijk dat jongeren een rol krijgen bij ontwikkelingen in hun directe leefomgeving of andere onderwerpen die jongeren direct aangaan. Jongeren moeten de kans krijgen om deze verantwoordelijkheid te krijgen en op te pakken. Jongeren zullen dus nadrukkelijk een positie krijgen in onze participatieprojecten en contact met de gemeente. De rol van jongeren bij besluitvorming wordt ook opgenomen in de nog op te stellen coalitie ‘gezond en veilig opgroeien’.

Daarnaast is de gemeente in gesprek met de verschillende dorpscommissies over communicatie en wederzijdse verwachtingen ook op het gebied van burgerparticipatie.

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen
Operationeel doel	1.1.2.17	Meer doen met informatie, betere raadsvoorstellen en kijken naar de kwaliteit van de democratie

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat inwoners, raads- en collegeleden en ambtenaren behoefte hebben aan verbetering en verduidelijking van de participatie aanpak van de gemeente Texel

Besluit

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. De Texelse aanpak voor burgerparticipatie vast te stellen
2. Een voorbereidingsbudget beschikbaar te stellen van € 25.000 voor de implementatie
3. Een budget van € 114.000 beschikbaar te stellen voor de invulling van een coördinator Burgerparticipatie voor een periode van twee jaar.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3099282

Bijlagen

1. Texelse aanpak voor burgerparticipatie